

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. дпн Димитър Веселинов Димитров

за дисертационния труд „Използване на дигитални инструменти и ресурси за развиване на умения за интерпретация на художествени текстове в профилираните гимназии с интензивно изучаване на английски език“ на докторантката Мария Методиева Генова, реализиран под научното ръководство на проф. дпн Росица Пенкова, за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по.... (наименование на научната специалност: Методика на обучението по английски език)

1. Предмет на рецензиране

Със заповед № 338/23072020 г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Използване на дигитални инструменти и ресурси за развиване на умения за интерпретация на художествени текстове в профилираните гимназии с интензивно изучаване на английски език“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки; професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по....; научна специалност: Методика на обучението по английски език. Автор на дисертационния труд е Мария Методиева Генова. Разработката е осъществена под научното ръководство на проф. дпн Росица Пенкова. Представеният от кандидатката комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ и включва следните документи: 1) автобиография; 2) диплома за висше образование и приложението към нея – в оригинал за сверяване и по 3 копия от тях; 3) дисертационен труд в 4 екземпляра; 4) автореферат в 5 екземпляра на български

език и на английски език; 5) отпечатани (приети за печат) научни трудове; 6) декларация за авторство в 5 екземпляра; 7) справка за съответствие с националните минимални изисквания за ОНС „доктор“ за научната област 1. Педагогически науки в 5 екземпляра. Всички документи са представени и в pdf формат на 6 броя дигитални носители. Материалите са представени с необходимата коректност и прецизност.

2. Кратки биографични данни

Мария Методиева Генова е дългогодишен преподавател по английски език и литература във Втора английска езикова гимназия „Томас Джеферсън“, София. Притежава първа професионално-квалификационна степен, която е най-високата степен в професионалното израстване на педагогическите специалисти. Този факт сам по себе си е признание за нейните професионални компетентности.

От професионалния път на Мария Методиева ще поставя акцент върху това, че тя веднага след завършването на специалността „Английска филология“ започва да работи като учител по английски език в Гимназията за преподаване на чужди езици „Йордан Радичков“ – Видин, а след това от 1999 г. и до днес тя работи във П АЕГ „Томас Джеферсън“ – вече като главен учител. Посочвам тези факти, защото те са предпоставка да натрупа необходимия опит, който определя научните ѝ търсения в областта на методиката на обучението по английски език.

Като преподавател в обучителни курсове на учители по английски език от различни краища на страната, тя се насочва към теми, свързани със съвременните подходи в обучението по чужд език в средното училище. Работата ѝ по различни европейски проекти ѝ дава възможност да усъвършенства изследователските си умения. Участието ѝ в разнообразни международни прояви, свързани с преподаването на чужди езици, както и представянето на доклади в национални и международни конференции, провокират интересите на г-жа Методиева към дигиталните технологии и използването им в образователния процес.

Трябва да отбележа и организационните умения на Мария Методиева, които се потвърждават от различните научни форуми, в които тя е участвала.

Мария Методиева е съавтор на програми по чужд език, както и на помагала по английски език за гимназиален етап на обучение. Има публикации в областта на

чуждоезиковото обучение, междукултурното образование, използването на новите технологии в образованието. Професионалните ѝ компетентности и научните ѝ търсения я утвърждават като преподавател и изследовател с оригинални и новаторски идеи, с внедряване на добри педагогически практики в съвременното училище.

3. Актуалност на тематиката

В българската образователна политика през последните години ясно се очертава грижата за образованието като цяло и усвояването на чужди езици по-конкретно. За да се отговори на образователните и социалните потребности, все по-определено нараства интересът към обучението в дигитална среда и използването на електронни ресурси при овладяването на езици.

Авторката на настоящия дисертационен труд представя актуалността на проблема и необходимостта от решаването му. Стремехът на изследователката е да използва възможностите на езиковото обучение за пълноценно развиване на комуникативната компетентност на учениците, да потърси методически решения чрез разработване на цялостна дидактическа технология за използване на дигитални инструменти и ресурси при интерпретация на художествени текстове от учениците в профилираните гимназии с интензивно изучаване на английски език.

Мария Методиева е проучила авторитетни източници, свързани с мястото и ролята на художествената литература в обучението по английски език. Направеният теоретичен анализ на моделите на четенето и на стратегиите за интерпретация, както и на същността и функциите на дигиталните технологии, е индикация за последователно търсене на солидна научна основа и за разгръщане на научна логика, която е намерила адекватно отражение в структурата на дисертационния труд. Като обективно представя същността на понятията, с които оперира, авторката изразява и своето лично отношение.

4. Методика на изследването

Теоретичната подготовка на авторката ѝ е позволила да разгърне и да обоснове замисъла на своето изследване още в уводната част. Обектът и предметът, целта, задачите и хипотезата се схващат като единна логическа цялост, не остават

отделен конструкт, а са сведени до дейности с конкретен набор от понятия. Всяка изследователска задача се свързва с конкретни методи и процедури. Извеждат се критерии и показатели за проверка на ефективността на предлаганата технология, хипотезата се доказва чрез прилагане на статистически методи. Така избраната методика на изследване позволява да се постигне поставената цел и да се получи адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд.

5. Характеристика на дисертационния труд

Изборът на темата е всъщност една провокация към професионализма на авторката и умението ѝ да свърже дигиталното и художественото в обучението по английски език, да провокира у учениците читателска активност. Авторката насочва вниманието си към две основни понятия „дигитални инструменти и ресурси“ и „интерпретация на художествени текстове“, с което прави опит да се отговори на предизвикателствата на новото време.

В труда е налице теоретична основа, разработена в първа глава. Мария Методиева показва научно-теоретична компетентност по разглеждания проблем, която се подкрепя от личния ѝ опит и от информираността ѝ по редица документи, свързани с обучението по чужд език. Тя демонстрира познанията си, свързани с тенденциите на езиковото обучение в международен план и съвременните изисквания за развитие на литературното образование.

Акцентът е поставен върху същността и съдържанието на основни понятия, свързани с грамотността, съвременните методи и стратегии на преподаване на чужд език чрез литература. Важно място заема анализът на възможностите на дигиталните технологии в образователния процес. Идентифицирана е теоретична и методологична основа за разработването и прилагането на стандарти и рамки за използване на новите технологии в обучението, интерпретирани са модели за оценка на ефективността от прилагането на дигиталните технологии в практиката. Обръща се внимание на методическите аспекти на проблема, който се поставя в контекста на различни модели на четене и използване на дигиталните технологии в обучението по английски език. Анализират се условията, необходими за създаване на оптимална образователна среда в училище. Обръща се внимание на нормативната база, свързана

с обучението по чужд език. Авторката демонстрира сериозно равнище на професионална осведоменост и компетентност.

Във втора глава се представя същността на предлаганата нова педагогическа технология. Подчертава се необходимостта от прилагане на нов подход в обучението по английски език. Акцентът се поставя върху възможността да се изучава езикът чрез литературата. Предлагат се техники за развиване на уменията на учениците да интерпретират художествени текстове на английски език, като се използват дигитални инструменти и ресурси в класната стая, водещи до положителни образователни резултати.

Авторката умее да разработи и представи педагогическа технология за развиване на умения за интерпретация на откъси от художествени произведения на английски език в XI и XII клас на профилираните гимназии с интензивно изучаване на английски език. Предлагат се интерактивни методи и стратегии на обучение в дигитална среда и обърната класна стая. Отделено е специално внимание на използването на дигитални инструменти и ресурси за усвояване на знания и умения за интерпретация на литературни творби. Педагогическата технология се основава на принципите на чуждоезиковото обучение с акцент върху изучаването на езика чрез художествени текстове.

В третата глава подробно се представя осъщественият формиращ експеримент. Подбраният инструментариум е разнообразен и съответства на замисъла на изследването. Анализът и графичното представяне на данните се възприемат като основателни за по-нататъшното приложение на технологията и на основните стъпки в нея, които са изцяло авторски. Събраните емпирични данни са обработени коректно със статистически методи, за да се докаже ефективността на обучението с релевантни различия между контролна и експериментална група.

Интерпретирането на данните от изследването оставя впечатление за коректно и точно изказване на твърдения и формулиране на заключения. Авторката не е допускала априорност и е направила изводите и заключенията си само на базата на конкретно събраната информация.

6. Приноси за теорията и практиката

Научните приноси на дисертационния труд са в следните посоки. В теоретичен план те се свързват със систематизирането на образователните модели, използвани в световната училищна практика за чуждоезиково обучение. Анализът на образователната среда също може да се приеме за авторски.

Иновативна е създадената педагогическа технологии, чрез която може да се усъвършенстват комуникативните умения на учениците. Нейната практическа значимост се определя от възможността тя да се използва при съставяне и усъвършенстване на учебни програми, учебници, учебни помагала, методически препоръки.

7. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Публикациите са свързани с изследването, представено в дисертационния труд. Получените резултати са лична заслуга на авторката на дисертационния труд.

8. Автореферат

Авторефератът е разработен според изискванията и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията.

9. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Резултатите може да послужат за вземане на управленски решения в средното образование и за обновяване на държавните образователни изисквания, учебните програми и учебниците.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа лингводидактологични научно-приложни резултати, които отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и на съответния Правилник на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Дисертационният труд показва, че дисертантът Мария Методиева притежава теоретични знания и професионални умения по научната специалност „Методика на обучението по английски език“ и демонстрира качества и умения за провеждане на изследвания с получаване на оригинални и научно-приложни приноси.

Поради гореизложеното, давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото Научно жури да присъди научната степен „доктор“ на Мария Методиева Генова в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по....., научна специалност: Методика на обучението по английски език.

30.09.2020

Рецензент:

проф. дн Димитър Веселинов